

JUSTIITSMINISTEERIUM

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
info@agri.ee

Teie 14.06.2024

Meie 13.08.2024

nr 1.4-1/688, REM/24-
0642/-1K
nr 8-2/4859

Loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on saatnud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks loomakaitseseaduse (LoKS) muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK).

Justiitsministeerium kooskõlastab VTK järgmiste märkustega, millega palume arvestada eelnõu koostamisel.

1. Tunneme muret, kas pakutud lahendused on võimalik saavutada ilma halduskoormuse suurendamiseta ja täiendavate kontrollide rakendamiseta, millised eesmärgid oleme koalitsioonilepinguga seadnud.

2. VTK p 1.1.3.2 - VTK-st ei selgu üheselt, kas tegevusloakohustus laieneks ka sellistele farmidele, taludele jms, kus muu tavapärase tegevuse kõrval pakutakse ka võimalust (hooajaliselt või aastaringselt) tutvuda erinevate koduloomade igapäevaeluga, neid toita ja nende eest hoolitseda. Kui sellist lahendust kaalutakse, tuleb kindlasti analüüsida kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega. Justiitsministeerium leiab, et nimetatud juhtudel võib tegevusloa nõue osutuda ebaproportsionaalseks. Seetõttu soovitame nende ettevõtete osas, kelle põhitegevusala ei ole loomade eksponeerimine, kaaluda pigem loakohustuse asemel teatamiskohustuse sätestamist. Teatamiskohustus seab ettevõtjale nõude vastaval tegevusalal tegutsemise alustamisest registripidajat teavitada, kuid kande puudumine registris ei tähenda keeldu tegutseda. Teatamiskohustuse ülesanne on majandustegevuse kohta info kogumine tegevusaladel, millest lähtuv oht ei ole nii suur, et õigustada neile loakohustuse kehtestamist. Samas siiski piisavalt suur oht, et tõhusa riikliku järelevalve tegemiseks tuleb majandustegevusest teavitada. Ka teatamiskohustusega tegevusaladele võib kehtestada nõudeid, kuid nende eelnevast kontrollimisest ei sõltu majandustegevusega alustamise lubatavus. Nõuete täitmise üle tehakse järelevalvet tagantjärele.

3. VTK p 1.2.2 – VTK-ga kavandatakse koerte ketis pidamise keelu kehtestamist. Keelu eesmärk on sümboolne sõnum, et ketikoer kui üksnes valvefunktsiooniga üksildane õueloom peab jääma minevikku. Seejuures aga tõdetakse, et olukorras, kus ketis peetakse koera tema turvalisuse tagamiseks ja koerale võimaldatakse piisavalt liikumist, suhtlemist ja mugavust, ei paranda keti kui vahendi keelustamine inimeste teadlikkust probleemist. Seega jääb keelu vajalikkus arusaamatuks. Samuti ei ole VTK-s põhjendatud, miks ei piisa loomade heaolu tagamiseks sellest, kui omanikul on kohustus võimaldada koerale piisavalt liikumist, suhtlemist ja mugavust. Veelgi enam, VTK-s tuuakse välja, et keeld võib kaas tuua olukorrad, kus koeri hakatakse pidama aedikutes või kuurides, mis omakorda võib vähendada nende sotsiaalseid kontakte inimestega ning mõjuda seeläbi negatiivselt loomade heaolule. Kui VTK-ga taotletav laiem eesmärk on peetavate koerte heaolu, võib keeld lahendusele hoopis vastu töötada. Põhjalikku analüüsi vajab inimeste turvalisuse kaitse, eriti tunneme muret laste turvalisuse pärast. Vältida tuleb juhtumeid, kus agressiivne koer ründab last seetõttu, et koera liikumisareaal ei ole piiratud.

VTK kõnealuses peatükis on mainitud, et keelu kehtestamist õigustab järelevalvepraktika, mida käsitletakse lähemalt järgmises peatükis. Samas ei ole praktika ülevaate pinnalt tehtud järeldusi, millest võiks nähtuda keelu kehtestamise vajadus. Ülevaatest ei selgu, kui suur on praktikas probleem just ketikoortega ja kas see on oluliselt suurem kui probleemid teiste loomade pidamise tingimustega. VTK-s nenditakse, et Soomes sellist korrelatsiooni täheldatud ei ole. Eesti osas andmed puuduvad. Kokkuvõtteks jääb VTK-st selgusetuks, miks selline keeld vajalik on, mida sellega saavutada soovitakse ja mis andmete põhjal selle vajalikkust hinnatakse. Palume eelnõu etapis üldise keelu kehtestamise kasuks otsustamisel esitada põhjalikum selgitus.

4. VTK p 1.2.3 – VTK-s käsitletakse zoofiilia keelustamist. Ühe lahendusena pakutakse välja lisada LoKS-i loomade suhtes lubamatute tegude loetellu selgesõnaline keeld astuda loomaga sugulisse vahekorda või teha loomaga muid sugulise iseloomuga tegusid. Lisaks pakutakse VTK-s välja, et LoKS-i tuleks lisada ka see, et loomaga suguühtesse astumine või muu sugulise iseloomuga teo tegemist käsitletakse alati lubamatu teo toimepanemisena julmal viisil.

Justiitsministeerium toetab selgesõnalise keelu sõnastamist LoKS-is, kuid me ei toeta käsitlust, et inimesel loomaga suguühtesse astumine või muu sugulise iseloomuga tegu on alati käsitlev looma suhtes lubamatu teona julmal viisil. Leiame, et kõik lubamatud teod ei pruugi automaatselt olla käsitlevad julmal viisil toime pandud tegudena. Sellise regulatsiooni kehtestamine võiks devalveerida julmal viisil teo toimepanemise mõistet ning välistaks paindlikkuse arvestada konkreetse teo asjaolude ja raskusastmega.

VTK käsitleb ka loomapornoga seonduvat. VTK kohaselt on Justiitsministeerium varasemalt väljendanud seisukohta, et kui loomaga suguühtesse asutamine saab olema LoKS-iga keelatud, on selle keeluga hõlmatud ka loomaga suguühtesse astumisest video tegemine ehk nn loomaporno valmistamine.

Selline väide on ebatäpne. Selgitame, et eristada tuleb loomaga suguühtesse astumist ja sellest video tegemist (loomaporno valmistamist). Isegi kui loomaga suguühtesse astumine on selgesõnaliselt LoKS-is keelatud, siis ei hõlma keeld meie hinnanal samaaegselt ka loomaga suguühtesse astumisest video tegemist. Justiitsministeerium on ka varasemalt olnud seisukohal, et kui on soov loomaga suguühtesse astumise video teel salvestamise keelamine, siis tuleb selline keeld selgesõnaliselt LoKS-is ette näha.

Rõhutame, et karistusõiguses tuleb lähtuda *ultima ratio* põhimõttest, st karistusõigus peab olema viimane abinõu ning kõnealuse probleemi lahendamist ei saa alustada karistusseadustiku muutmisega. Nagu VTK-s on välja toodud, ei ole Justiitsministeerium pidanud vajalikuks karistusõiguslikku sekkumist loomapornograafilise teose omandamise või hoidmise, teisele isikule üleandmise, näitamise või muul viisil kättesaadavaks tegemise korral. Oleme jätkuvalt seisukohal, et selliste tegude puhul ei ole karistusõiguslik sekkumine põhjendatud. Võrdlus karistusseadustikus sätestatud lapsporno valmistamise ja võimaldamise kuriteokoosseisuga ei ole asjakohane. Karistusseadustiku §-ga 178 kaitstav õigushüve (laste normaalne vaimne ja seksulaane areng) on niivõrd oluline, et selle kaitseks on peetud lapsporno valmistamise ja võimaldamise kuriteokoosseisu sätestamist vajalikuks.

Me ei nõustu VTK-s esitatud väitega, et loomaporno eest karistuslike meetmete ettenägemine LoKS-is ei ole sobiv, kuna need ei ole otseses seoses LoKS-i eesmärgiga. Leiame, et kuna LoKS-i üks eesmärke on loomade kaitse, on just seetõttu LoKS ainuõige koht selle teema käsitlemiseks.

VTK-s on ka välja toodud, et loomaporno valmistamine on suunatud looma suhtes lubamatu teo toimepanemisele ja sellest majandusliku kasu saamisele, mis on eelkõige LoKS-i reguleerimisalasse kuuluv. Kui aga asuda seisukohale, et loomaporno teema ei puuduta loomade heaolu ega looma suhtes lubamatu teo toimepanemist, siis oleks loomaporno keelamise puhul tegemist moraalse etteheitega. Moraalinormide sätestamine ei ole aga karistusseadustiku ülesanne.

Nõustume VTK-s esitatud seisukohaga, et uusi lisakaristusi loomade pidamise või loomadega töötamise keelamiseks ei ole vaja ette näha.

5. VTK p 1.5 – nõusume VTK-s väljendatud mõttega, et LoKS-i trahvimäärad tuleb üle vaadata ning vastavalt vajadusele muuta, et Põllumajandus- ja Toiduametil oleks võimalik reageerida vastavalt rikkumise tõsidusele.

6. VTK p 1.7 – toetame ka VTK-s tehtud ettepanekut muuta relvaseadust ja jahiseadust selliselt, et Põllumajandus- ja Toiduameti eelneva kooskõlastusega võib jahimees oma jahirelva kasutada põllumajanduslooma hukkamiseks, kui looma ei ole võimalik kinni püüda või distantsilt uinutada.

7. Eelnõu mõju analüüsimisel ja seletuskirja koostamisel palume arvestada järgmisega:

7.1. Eelnõule seatud eesmärkide hindamise mõõdikute kirjeldamisel soovitame võimalikult suurel määral kasutada arvulisi või muid konkreetseid määranguid. Näiteks tuleks seletuskirjas võimalikult täpselt välja tuua, kui palju väheneb kassikolooniate arv, kui palju hulkuvate, kodu otsivate või hüljatud loomade arv jne.

7.2. Soovitame eelnõu eesmärgi ja mõõdikute täitmise hindamiseks lisada eelnõusse järelhindamise kohustust sisaldav sätte. Juhend järelhindamise sätte sõnastamiseks on kättesaadav [Justiitsministeeriumi veebilehelt](#).

7.3. Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lg 1 p 7 kohaselt tuleb mõjuanalüüsis hinnata nelja kriteeriumi: mõju esinemise sagedus, ulatus, sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude risk. Üksikasjalikum juhend kriteeriumite hindamiseks on toodud Justiitsministeeriumi veebilehelt leitavas [mõju hindamise metoodikas](#). Palume eelnõuga valitavate lahenduste mõju hinnata seletuskirjas lähtuvalt sellest metoodikast.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Mari Käbi 5865 8226
Mari.Kabi@just.ee
Kristi Kool
Mare Tannberg
Mariann Salomets
Silja Tammeorg
Karen Alamets
Birgit Hermann